

Stor skallesluger *Mergus merganser*

Goosander

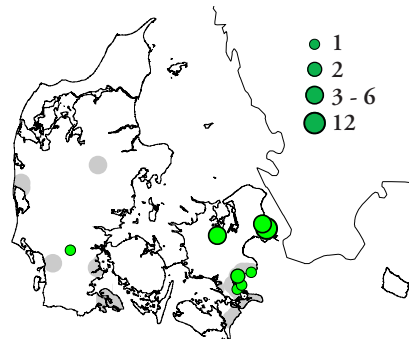

Fig. 2. Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96).

Stor skallesluger er i Danmark en sjælden ynglefugl, som næsten udelukkende yngler ved de østvendte kyster i Sydsjælland, på Møn og Nordøstfalster samt ved Als og Lillebælt. Den danske bestand er anslået til 30-45 par (Grell m.fl. 2004), og arten er opført på Den danske Rødliste (2004) som *næsten truet*. Uden for Danmark yngler stor skallesluger i det nordlige Europa, det nordlige Asien og det nordlige Nordamerika. Her i landet er stor skallesluger en almindelig gæst i vinterhalvåret, og de indre danske farvande er vigtige overvintringsområder for den nordvesteuropæiske bestand (Laursen m.fl. 1997). En stor del af de nordeuropæiske hanner trækker om efteråret

til Tanaelven i det aller nordligste Norge (Wernham m.fl. 2002).

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark er der ringmærket 118 fugle, alle som voksne. Antallet af mærkninger har varieret meget årene imellem (fig. 4). Størstedelen af mærkningerne er koncentreret på enkelte år: 1934 (10), 1956 (21), 1985 (22) og 1996 (33). Fugle, mærket i 1950'erne, blev fanget i andekøjer, mens fuglene, mærket i 1980'erne og 1990'erne, overvejende er håndfangede, primært i København. Kun én af de 25 genmeldte fugle er mærket i Jylland, resten er fra Sjælland (fig.

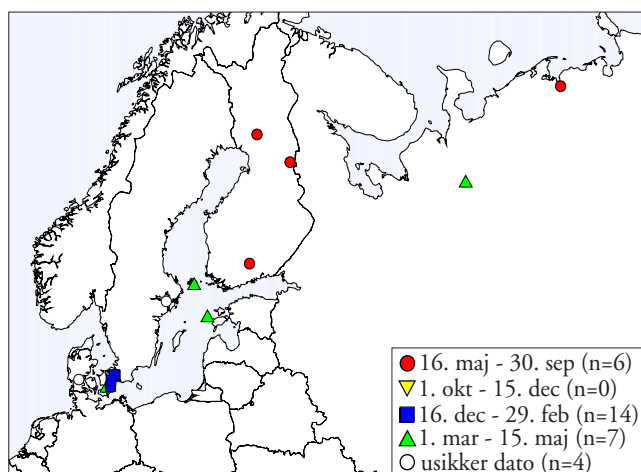

Fig. 1. Samtlige genfund, i forskellige sæsoner, af stor skallesluger mærket i Danmark (n=30). All recoveries, in different seasons, of goosander ringed in Denmark (n=30).

Fakta Facts

Mærkninger <i>Birds ringed</i>	118
Genmeldinger <i>Recoveries</i>	
Antal genmeldinger <i>No. of recoveries</i>	30
-heraf uden for Danmark <i>Recovered abroad</i>	8 (27%)
Antal fugle <i>No. of individuals</i>	25
-heraf mærket som unger <i>Ringed as chicks</i>	0
Genmeldingsandel <i>Proportion recovered</i>	21%
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark <i>Ringed abroad and recovered in Denmark</i>	30
Ekstremer <i>Extremes</i>	
Højeste alder <i>Oldest bird</i>	6 år 2 mdr.
Længste afstand <i>Longest distance</i> Rusland <i>Russia</i>	2.578 km

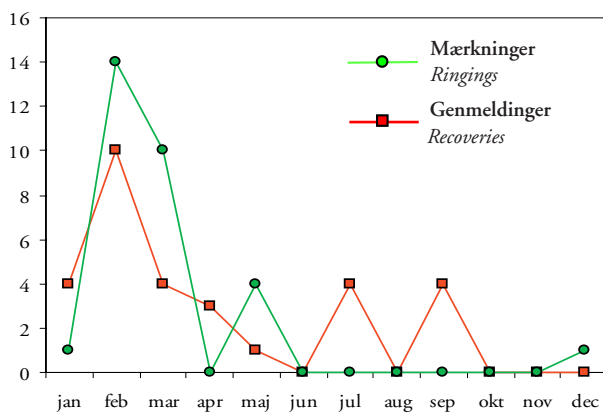

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af stor skallesluger. Month of ringing and recovery for recovered goosander.

2), og langt hovedparten er mærket i februar og marts (fig. 3). Ydermere er 30 store skalleslugere, mærket i udlandet, genfundet i Danmark.

Træk og overvintring

Der er ingen genmeldinger af fugle mærket som unger i Danmark, men tre fugle er mærket i yngletiden og senere genmeldt. Disse tre formodede ynglefugle var alle hunner. De blev ringmærket i artens kerneområde på Sydsjælland, hvor de også er aflæst flere gange. En er senere skudt i januar 5 km fra mærkningslokaliteten. Dette viser, at i hvert fald nogle danske ynglefugle forbliver i nærheden af yngleområdet om vinteren.

Den danske ynglebestand bliver i vinterperioden suppleret med gæster fra nordøst (fig. 1). Fuglene, der er mærket i Danmark om vinteren, er primært fugle fra bestande nordøst for Danmark. Dette illustreres af, at gennemsnitspositionen i yngletiden, for fugle ringmærket i Danmark om vinteren, adskiller sig signifikant fra den gennemsnitlige mærkningsposition ($P < 0,05$). Vintergæster er senere genmeldt fra Finland (4), Rusland (2), Estland (1) og Mellemsverige (1). I Danmark er der i træk- og vinterperioden fra 26. august til 28. februar truffet fugle, som er ringmærket som redeunger i Norge, Sverige og det sydlige Finland (fig. 5). De finske fugle genfindes primært i det østlige og sydlige Danmark, mens fugle fra Norge i højere grad genfindes i Jylland. Gennemsnitspositionen for finske og norske fugle genfundet i Danmark adskiller sig signifikant fra hinanden ($P < 0,05$). Fugle, der er mærket i Mellem- og Nordsverige, er ligeledes alle genfundet i Jylland. De udenlandske fugle er genfundet ved kysten på nær én, som blev skudt ved Juelsø i det centrale Jylland.

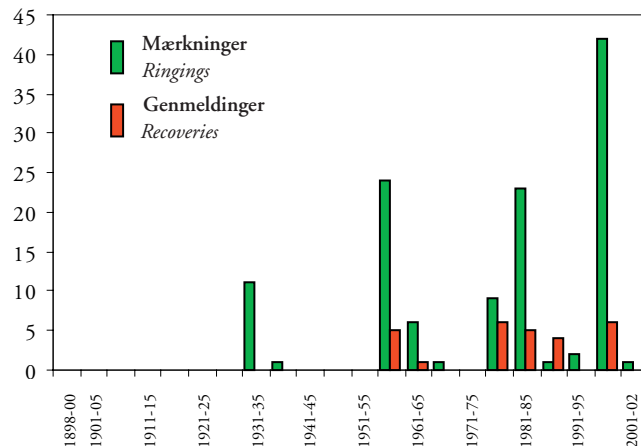

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for stor skallesluger ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of goosander ringed in Denmark.

Aldersrekorden for en danskmærket fugl er 6 år og 2 mdr. Fuglen blev skudt i Rusland, 2.006 km fra mærkningsstedet på Sjælland.

English summary

The goosander is a rare breeder in Denmark, but a common winter visitor in inner Danish waters. In Denmark most of the goosander ringing has been performed over a few years. Birds are either caught in duck decoys or by hand. Apart from one, all the recovered birds were ringed in Zealand. The recoveries indicate that the few Danish breeders stay close to the breeding site year round. The winter visitors come from Finland, Russia, Estonia and Sweden. Norwegian goosanders are mainly found in Jutland and Finnish birds chiefly in eastern Denmark.

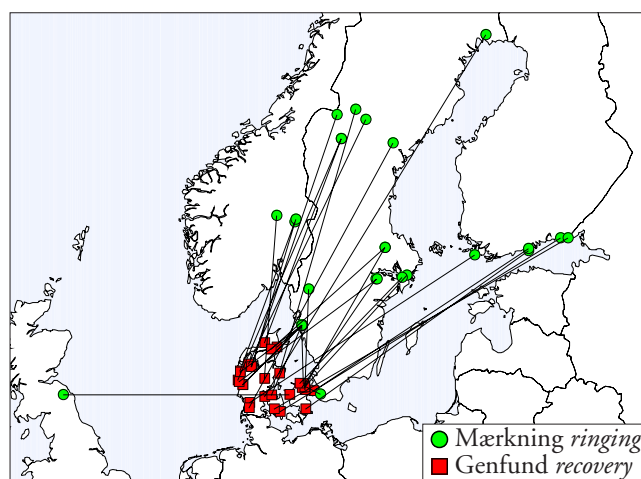

Fig. 5. Mærknings- og genmeldingslokaliteter for stor skallesluger mærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=30). Linjer forbinder mærknings- og genmeldingssted. Ringing and recovery locations for goosander ringed abroad and recovered in Denmark (n=30). Lines connect ringing and recovery site.